

leden van de gemeenteraad

Reuver, 19 februari 2020
Uw kenmerk:
Ons kenmerk:
Onderwerp: Informatie standpunt Beesel WAA

Geachte raadsleden,

De structuur en de organisatie van de WAA is ruim drie jaar onderwerp van overleg tussen de gemeenten Beesel, Bergen en Venlo. Er is met u afgesproken dat we u op de hoogte houden van de ontwikkelingen ten aanzien van de transitie WSW.

De hoofdstructuur van de WAA bestaat uit de zogenaamde Gemeenschappelijke Regeling WAA en haar 100% dochterbedrijf WAA Groep NV, feitelijk het uitvoerende bedrijf.

In de Gemeenschappelijke Regeling bepalen de drie gemeenten gezamenlijk het beleid, zijn formeel werkgever van de inwoners van de drie deelnemende gemeenten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt die via WAA onder de wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) aan het werk zijn onder aangepaste omstandigheden en met adequate begeleiding en zorgen onder meer voor de indicaties. De aandelen van de NV zijn in handen van de Gemeenschappelijke Regeling.

De NV is onder andere verantwoordelijk voor de plaatsing en detachering van de Wsw-medewerkers, doet het relatiebeheer met klanten en opdrachtgevers en de administratie.

De gemeente Venlo heeft Beesel en Bergen in dat proces van herstructurering nu verzocht een standpunt in te nemen over haar principebesluit om de WAA NV over te nemen. Venlo wil de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) in eigen beheer gaan uitvoeren en combineren met de uitvoering van de Participatiewet in het zogenaamde Werkontwikkelbedrijf Venlo. Daartoe wil Venlo de activiteiten van WAA primair in eigen beheer gaan uitvoeren onder eigen gemeentelijke Venlose regie. Er zijn verschillende opties om dit te realiseren zoals bijvoorbeeld overname aandelen van WAA Groep NV tot en met liquidatie van de gehele WAA organisatie en overname activiteiten. Venlo heeft hierin nog geen definitieve keuze gemaakt.

Wat betekent die voorgenomen stap van Venlo, die overigens nog nader uitgewerkt moet worden, voor de gemeente Beesel? Wat zijn de risico's, de kosten en de gevolgen voor de medewerkers? Moet Beesel meegaan met het voorstel van Venlo, kiezen voor een volledig nieuwe opzet van de WAA, of is het toch beter om vooralsnog door te gaan in de huidige opzet?

Analyse

Belangrijkste conclusie van een eigen analyse van alle mogelijk toekomstscenario's voor de WAA is dat voor onze gemeente handhaving van zowel de Gemeenschappelijke Regeling als de WAA NV de beste variant is. Voortzetting van de huidige structuur levert de minste risico's op en is financieel de voordeligste optie. De gemeente denkt aan een periode van minstens vijf jaar om de huidige WAA nog in stand te houden. Het is wel zaak de terugloop van het aantal Wsw-medewerkers goed in de gaten te houden en de organisatie daar tijdig op aan te passen.

Overigens gloort daarbij nieuw perspectief op. Door de WAA organisatorisch ook klaar te stomen voor de uitvoering van de Participatiewet en bijstandsgerechtigden met een (dreigende) afstand tot de arbeidsmarkt te begeleiden naar een plek op de arbeidsmarkt. Daarvoor is nader onderzoek nodig.

Voor de juiste duiding nog een achtergrondschets. De Participatiewet is kort samengevat bedoeld om iedereen te begeleiden naar een plek op de arbeidsmarkt. Mensen in de bijstand, maar ook mensen met een arbeidshandicap, die aangepast werk behoeven. De Participatiewet is in 2015 ingevoerd en vervangt onder meer ook de Wsw. Dat betekent dat er vanaf 2015 geen nieuwe instroom meer plaats vindt in sociale werkvoorziening, met als uitvoeringsorganisatie de WAA. Op de lange termijn betekent dit dat de WAA leegloopt tenzij er op termijn gewerkt wordt aan een nieuw perspectief waardoor de infrastructuur en netwerken voor plaatsingen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt behouden kan blijven voor de gemeenten/ regio.

Venlo is verantwoordelijk voor circa 600 van de huidige ongeveer 700 Wsw-medewerkers en oordeelt dat het niet alleen financieel, maar vooral ook sociaal voordelen oplevert om mensen met een achterstand zelf een plek op de arbeidsmarkt te bieden. Met minder hinderregels, kortere lijnen en nadrukkelijker ingebed in bestaande organisaties, zoals het Team Werk, en Kan Doen om mensen naar een plek op de arbeidsmarkt te leiden.

Het overnemen van de WAA NV door de gemeente Venlo is nader uitgewerkt in de zogenaamde Business Case Werkontwikkelplan Venlo. Daarin wordt ook uitgegaan van het voorlopig in stand houden van de Gemeenschappelijke Regeling WAA. Om de regionale samenwerking niet van het ene op het andere moment te beëindigen geeft Venlo er de voorkeur aan de gemeenschappelijke regeling op termijn af te bouwen.

Uitgangspunt

Centraal uitgangspunt van onze gemeente bij de keuze voor handhaving van de huidige structuur van de WAA is dat mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt binnen de Wsw passend werk aangeboden krijgen tegen minimale kosten en risico's en maximale beheersbaarheid van de organisatie en de uitvoering. Voortzetting van de huidige WAA biedt daarvoor de beste garanties.

De afweging van mogelijk scenario's is uitgebreid gedaan. Bovendien is daarin ook nader uitgewerkt wat de financiële consequenties zijn als Beesel nu, over tien en over twintig jaar de sociale werkvoorziening zelfstandig moeten uitvoeren en de risico's die daarbij opdoemen voor de gemeente.

Voor de helderheid een resumé van de vijf mogelijke scenario's met de belangrijkste uitkomsten:

- De huidige structuur van de WAA blijft ongewijzigd.

Deze optie heeft de voorkeur van de gemeente Beesel. Voortzetting van de huidige constellatie heeft geen gevolgen voor de medewerkers. De kosten blijven ongewijzigd in die zin dat de (subsidie) tekorten door de gemeente moeten worden blijven aangevuld, maar daar staan de opbrengsten van plaatsing en detachering tegenover. Ook houdt de gemeente medezeggenschap over de opzet en de uitvoering van de Wsw in de WAA. Een aandachtspunt blijft de terugloop van het aantal Wsw-medewerkers.

- Handhaving gemeenschappelijke regeling en overname NV door Venlo.

Beesel moet alle diensten voor detachering en plaatsing inkopen bij Venlo en blijft aan zet voor de aanvulling van de (subsidie)tekorten. Anders gezegd: de gemeente mag wel betalen, maar niet meer bepalen. Deze optie levert ook het risico op dat de fiscus BTW-heffingen oplegt aan de gemeente. Beesel is geen partner meer, maar louter opdrachtgever. Het is nog onduidelijk wat de financiële consequenties zijn van de ontvlechting van de WAA. De baten en lasten zullen eerlijk over de drie gemeenten verdeeld moeten worden op basis van een nog vast te stellen fair deal.

- Handhaving gemeenschappelijke regeling en opheffen NV.

De gemeente moet een eigen organisatie optuigen voor plaatsing en detachering, acquisitie, administratie en ICT. Beesel blijft verantwoordelijk voor de (subsidie)tekorten. De kosten vallen aanzienlijk duurder uit. Bovendien doemt een schaalprobleem op: zo'n nieuwe organisatie moet aan de slag voor het kleine, lokale bestand van circa 60 wsw-medewerkers. In dit scenario is inkoop van diensten bij derden nog een optie. Maar dat betekent minder zeggenschap en sturing op afstand. Hierbij is tevens een fiscaal risico voor zowel BTW als Vennootschapsbelasting aan de orde.

- Opheffen gemeenschappelijke regeling en overname NV door Venlo

Beesel wordt zelf verantwoordelijk voor de Wet Sociale Werkvoorziening en moet gaan opereren als werkgever en zelf arbeidsovereenkomsten gaan afsluiten. Ook alle overige taken die nu binnen de Gemeenschappelijke Regeling vallen, komen dan voor rekening van de gemeente. Beesel blijft opdraaien voor (subsidie)tekorten. Voor detacheringen en plaatsingen is Beesel afhankelijk van Venlo. Hierbij zijn fiscale risico's ten aanzien van onder andere loonheffing en WGA (Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten) voor de gemeente Beesel. Ook dit scenario levert aanzienlijke meerkosten op. Bovendien is het onduidelijk hoe de lasten en lusten, die het gevolg zijn van het opheffen van de Gemeenschappelijke Regeling uitvallen.

- Opheffen gemeenschappelijke regeling en NV: liquideren huidige WAA.

Alle regelgeving, alle lasten van het werkgeverschap en de complete uitvoering van de Wsw komt op het bord van de gemeente Beesel.

De kosten van deze variant staan niet in verhouding tot de omvang van de kleine, lokale doelgroep en vallen aanzienlijk hoger uit dan de huidige bijdrage aan de WAA. Hier is tevens een fiscaal risico voor zowel de BTW als Vennootschapsbelasting aan de orde omdat de gemeente zelf ondernemer wordt voor plaatsing van Wsw'ers bij het vrije bedrijf zonder dat gebruik gemaakt kan worden van de huidige specifieke Sw vrijstellingen die hiervoor gelden. Hier zijn ook grote fiscale risico's tav loonheffing en met name WGA voor de gemeente Beesel.

Slotsom

Beesel kiest voor continuering van de huidige WAA.

Die keuze pakt voor de gemeente Beesel de eerste tien tot vijftien jaar aanzienlijk goedkoper en met minder risico's uit dan het (deels) zelfstandig moeten uitvoeren van de Wsw. Dat verschil loopt op tot ongeveer twee ton per jaar.

Beesel moet op enig moment de uitvoering van de Wsw volledig ter hand nemen, omdat Venlo niet alleen de WAA NV wil overnemen, maar op termijn ook de Gemeenschappelijke Regeling wil opheffen.

De afsplitsing van delen van de organisatie en uiteindelijke opheffing van de WAA levert tonnen extra kosten op door beëindiging van arbeidscontracten en koopcontracten.

Handhaving van de huidige WAA betekent dat de plaatsing, detachering en begeleiding van Beeselse Wsw-medewerkers blijft gegarandeerd.

Hoe nu verder?

Op 19 februari 2020 is het standpunt van de gemeente Beesel aan de orde gekomen tijdens de bestuursvergadering van de Gemeenschappelijke Regeling van de WAA. Uiteraard zullen wij uw raad ook de komende tijd blijven informeren over- en nauw betrekken bij- de ontwikkelingen rond de WAA.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Beesel

Ellen Janssen
Secretaris

Bob Vostermans
Burgemeester

